



Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

**Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na slovesnosti ob prvem
praznovanju Unescovega mednarodnega dne jam in krasa
Postojnska jama, 16. septembra 2026**

Velja govorjena beseda.

*Spoštovani visoki predstavniki Unesca,
cenjeni predstavniki Mednarodne speleološke zveze,
spoštovani znanstveniki, jamarji, varuhi naravne in kulturne dediščine,
dame in gospodje.*

V veliko čast mi je, da vas lahko pozdravim ob prvem praznovanju Unescovega mednarodnega dneva jam in krasa – tudi zato, ker se njegova prva osrednja obeležitev odvija prav tukaj, v Sloveniji, v Postojnski jami.

To je zgodovinski dogodek za svetovno skupnost, ki raziskuje, razume in varuje jame in kras, hkrati pa je to tudi posebno priznanje Sloveniji.

Le malo naravnih pojavov je tako tesno povezanih z imenom neke dežele, da ime pokrajine postane mednarodni znanstveni izraz. Beseda kras – karst, ki jo danes uporabljajo po vsem svetu, izvira iz našega Krasa, klasičnega krasa. Ta pokrajina je zaradi svojih izjemnih pojavov in stoletij raziskovanj postala eno temeljnih območij razvoja krasoslovja, speleologije in biospeleologije. Kras zato v Sloveniji ni samo posebna oblika pokrajine. Je del naše naravne in kulturne identitete, naše znanstvene tradicije in tudi našega vsakdanjega življenja.

Naša povezanost s krasom ima tudi dolgo znanstveno in institucionalno tradicijo. Inštitut za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni raziskuje kras od leta 1947. Mednarodna speleološka zveza že desetletja povezuje jamarje in znanstvenike z vsega sveta. Tu so Postojnska jama, Škocjanske jame, ki so od leta 1986 vpisane na Unescov seznam svetovne dediščine, in številna druga območja, ki so močno vplivala na razvoj svetovnega krasoslovja. Zato ni naključje, da je prav v okolju, kjer se že dolgo prepletajo raziskovanje, jamarstvo, varstvo narave in mednarodno sodelovanje, nastala tudi pobuda za mednarodni dan jam in krasa.

Toda današnji dan seveda ni namenjen samo Sloveniji. Kraška območja so razširjena po vsem svetu. Več kot milijarda ljudi je odvisna od vode iz kraških vodonosnikov. Zato je tako pomembno, da je Unesco jamam in krasu namenil poseben mednarodni dan.

Ta dan zato ni samo simbolno priznanje. Je priložnost, da se vsako leto povežejo znanost, izobraževanje, upravljanje naravnih virov, varstvo narave, lokalne skupnosti in politika.

Posebej pomembno se mi zdi, da je pobuda za praznovanje nastala v znanstveni in strokovni skupnosti, uresničena pa je bila s sodelovanjem znanosti in diplomacije. Podprlo jo je več kot 150 mednarodnih, regionalnih in državnih organizacij in ustanov, ob njenem sprejetju pa jo je sosponsoriralo 67 držav članic Unesca. Republika Slovenija je leta 2025 pobudo formalno prevzela in jo vložila v postopek Unesca.

V času, ko se svet spoprijema s podnebnimi spremembami, izgubo biotske raznovrstnosti in čedalje večjimi pritiski na vodne vire, je takšno sodelovanje še posebej dragoceno. Voda pod zemljo ne pozna državnih meja. Prav tako podzemni ekosistemi in geološki procesi ne sledijo političnim mejam. Zato tudi njihovo raziskovanje in varovanje ne moreta biti naloga ene države, ene ustanove ali ene stroke. Mednarodni dan jam in krasa je zato tudi poziv k mednarodnemu sodelovanju in skupni odgovornosti.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem, ki so v preteklih letih vztrajali pri tej pobudi, še posebej Mednarodni speleološki zvezi, ki je pobudo začela ter povezala svetovno speleološko in znanstveno skupnost.

Posebej želim izpostaviti tudi prof. dr. Nadjo Zupan Hajna, ki si je ob izvolitvi za predsednico Mednarodne speleološke zveze leta 2022 uresničitve te pobude zastavila za enega ključnih ciljev svojega mandata. Zahvala gre tudi Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU, ki je pobudo strokovno in institucionalno podpiral, Slovenski nacionalni komisiji za UNESCO, pristojnemu ministrstvu in še posebej Stalni delegaciji Republike Slovenije pri Unescu v Parizu za odlično opravljeno diplomatsko delo. Seveda pa takšnega dosežka ne bi bilo brez številnih držav, znanstvenih organizacij, jamarskih zvez, raziskovalnih ustanov, upravljavcev kraških območij in posameznikov z vseh celin, ki so pobudo podprli.

Danes lahko njihov skupni trud praznujemo tukaj v Postojnski jami, kjer se že stoletja srečujejo človeška radovednost, raziskovanje, znanost in občudovanje narave.

Toda razglasitev mednarodnega dne ne sme pomeniti konca prizadevanj. Prav nasprotno. Naša naloga je, da mednarodno priznanje spremenimo v več znanja, boljše odločitve in konkretna dejanja. Slovenija ima pri tem posebno odgovornost. Dežela, ki je svetu dala ime kras, naj bo tudi med tistimi, ki bodo pokazali, kako ga raziskovati, razumeti, uporabljati in odgovorno varovati.

Naj nas vse 13. september vsako leto spomni, da je velik del sveta pod nami očem skrit, vendar ni zato nič manj pomemben.

Hvala vsem, ki ste si zavzeto prizadevali za to, da danes prvič praznujemo mednarodni dan jam in krasa, naša zaveza zdaj pa je, da skupaj in še posebej v času podnebne krize še glasneje opozarjamo na pomen varovanja narave in vode, brez katere ne moremo živeti.

Iskrene čestitke ob prvem praznovanju Unescovega mednarodnega dne jam in krasa.